

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/32

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/5407

Karar No. 2025/7471

Tarihi: 07.10.2025

●İŞ SÖZLEŞMESİ NEDENİYLE VERİLEN TEMİNAT SENEDİ

●İŞ SÖZLEŞMESİ NEDENİYLE VERİLEN TEMİNAT SENEDİ NEDENİYLE BORCUN BULUNMADIĞI İSTEMİ İLE AÇILAN DAVADA SENET LEHTARI İLE BİRLİKTE İŞVERENİN DE DAVALI GÖSTERİLMESİNİN GEREKTİĞİ

ÖZETİ: Bir senedin, iş sözleşmesi nedeniyle teminat senedi olduğu ileri sürüldüğünde yargılamanın sağlıklı biçimde sürdürülmesi için senet lehdarına dava açılması yeterli olmayıp husumetin işverene de yöneltilmesi gerekmektedir. İş sözleşmesinden kaynaklandığı ileri sürülen uyuşmazlıkta, senet lehdarı ile birlikte işverene de kendi hukukunu koruyacak açıklama ve ispat hakkı tanınması hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı ve hem de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesinde öngörülen hukuki dinlenilme hakkının bir gereğidir.

Açıklanan sebeplerle; iş sözleşmesi gereğince teminat olarak verildiği iddia edilen senetten dolayı borçlu olunmadığının tespiti istemiyle açılan bir davada, senet lehdarı ile işveren arasında şekli anlamda zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu kabul edilmeli; dava dışı işveren davaya dâhil edilerek her iki tarafa karşı yargılama sürdürülerek işin esası hakkında bir karar verilmelidir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı taraf vekillerince temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi

tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalının ortağı, müdürü ve yetkilisi olduğu Kristal Global Gayrimenkul Emlak ve Danışmanlık İnşaat Otomotiv Tekstil Gıda Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi işçisi olup sigortalı olarak çalıştığını, davalının yetkilisi olduğu Şirketin emlak sektöründe çalışanlarından teminat senedi alınmasının rutin bir uygulama olduğunu, müvekkilinden de işe başladığında boş olarak senet alındığını ve sonradan Şirket ortağı ve yetkilisi olan davalı tarafından doldurulduğunu, senet bedelinin 550.000,00 USD olduğu, davalının yanında sıradan bir çalışan olan müvekkilinin bu tutarda bir senedi doldurması için hiçbir sebep olmadığını, taraflar arasında işçi- işveren ilişkisi dışında bir ilişki bulunmadığını, senedin müvekkili tarafından doldurulması ve teminat dışı bir sebeple verilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, söz konusu senet bedelinin tahsili amacıyla davalı tarafından müvekkili aleyhine Bursa 12. İcra Müdürlüğünün 2023/4345 sayılı dosyası ile başlatılan takibin haksız olduğunu ve takibe konu senedin teminat senedi olması nedeniyle müvekkilinin borçlu olmadığının tespiti ile davalının kötüniyet tazminatına mahkum edilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacı ile müvekkilinin sahibi olduğu Şirket arasında "Franchising Sözleşmesi" akdedildiğini, taraflar arasında işçi- işveren ilişkisi bulunmadığını, ticari ilişkiden kaynaklanan işbu davada iş mahkemelerinin görevli olmadığını, müvekkili ile davacı arasında franchising ilişkisinden kaynaklanan para alışverişi olduğunu, davacı tarafın borcuna karşılık olarak dava konusu senedin düzenlendiğini, davacı imzasını havi senedin müvekkilinin alacağını varlığına kesin delil oluşturduğunu savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davalının ortağı ve yetkilisi olduğu Şirket kayıtları üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesinde tespit edildiği üzere davaya konu senedin usulüne uygun tutulan Şirket defterlerinde alacak kaydedilmediği, buna paralel olarak davalının savunmalarını ispat edemediği gibi taraflar arasında ticari ilişkin bulunduğu iddialarını da ispat edemediği, Kurum kayıtları, beyanlarına başvuru olan davacı tanıklarının anlatımları, hayatın olağan akışı ve emsal işyerlerinde yapılan uygulamalar dikkate alındığında, davacının davalının ortağı ve yetkilisi olduğu işyerinin çalışanı olduğu, takip konusu senedin davacıdan işe girerken teminat olarak alınan senet olduğu ve bunun işyerinde rutin bir uygulama olduğunun anlaşıldığı, yerleşik içtihatlarla göre teminat senedi olarak alınan senedin icraya konulması durumunda işverenin bir zararı var ise ispat etmesi gerektiği, somut uyumsuzlukta kanunun aradığı mahiyette delilin davalı tarafından ibraz edilmediği,

açıklanan nedenlerle davacının takip konusu senetten dolayı borçlu olmadığı kanaatine varılarak davacının dava konusu senet dolayısıyla davalı tarafa borçlu olmadığına tespitine karar verilmesi gerektiği, diğer yandan takip konusu senedin teminat senedi olduğu, taraflar arasındaki ilişkinin açıklığa kavuşturulmasının yargılamaya muhtaç olduğu ve davalının kötünietinden söz edilemeyeceği gerekçesi ile kötüniet tazminatı isteminin reddi gerektiği gerekçesi ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekillerince istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; İlk Derece Mahkemesinin vakia ve hukuki değerlendirmesinde usul ve esas yönünden kanuna aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurularının ayrı ayrı esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

1. Davacı vekili temyiz dilekçesinde; dava konusu senedin davalı tarafından hile ile matbu sözleşmeler arasında almış olduğu bir senet niteliğinde olduğunu, kamu kurumlarını aracı kılarak davalı tarafından işlenen bir suça işaret ettiğini, davalının yalnız müvekkiline karşı değil yargılama sırasına ispat edildiği üzere bir çok kişiden hile ile imzalamak mecburiyetinde bıraktığı matbu sözleşmelerin arasına senetler serpiştirerek bunları yıllarca saklayıp kendi menfaatleri doğrultusunda tehdit unsuru olarak kullandığını, taraflar arasında süregelen ve devam eden soruşturma dosyasının varlığı da gözetildiğinde davalının kötünietli olmadığı hususundaki gerekçenin olayın mahiyetine uygun düşmediğini, kötüniet tazminatı talebinin kabulü gerekirken reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu ileri sürmüştür.

2. Davalı vekili temyiz dilekçesinde;

a. Taraflar arasında işçi-işveren ilişkisi bulunmadığını, ticari ilişkiden kaynaklanan işbu davada iş mahkemelerinin görevli olmadığını, görev itirazının değerlendirilmemesinin hatalı olduğunu,

b. İlk Derece Mahkemesince alınan bilirkişi raporunda müvekkilinin yetkilisi olduğu Şirketin ticari defterlerinin incelendiğini ve dava konusu senede ilişkin bir kayıt bulunmadığını, dava konusu senedin lehtarının müvekkili şahıs olduğunu, bu durumda dava konusu senedin Şirket kayıtlarında yer almamasının olağan olduğunu,

c. Beyanlarına başvuru olan davacı tanıklarının davacının teminat senedi imzaladığına dair görgüye dayalı bilgileri bulunmadığını, kabul anlamına gelmemekle birlikte işyerinde böyle bir uygulama olduğu düşünülse dahi bu durumun davacı ile müvekkili şahıs arasında düzenlenmiş olan işbu senede teşmil ettirilemeyeceğini,

d. Dava konusu senedin düzenlenme tarihinin davacının işe başlamasından bir yıl önce olduğunu, bononun senet metninde yer alan keşide tarihinden sonra düzenlendiği veya keşide tarihinin gerçeği yansıtmadığının dosya kapsamında ispat edilemediğini,

e. Taraflar arasında iş ilişkisinden bağımsız bir para alışverişi bulunduğunu, bu bağlamda taraflar arasındaki para alışverişi nedeni ile senet düzenlenmesinin de olağan olduğunu ancak bu hususun dikkate alınmadığını ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, görevli mahkemenin belirlenmesi, dava konusu senedin teminat senedi olarak verilip verilmediği, davacının dava konusu senet nedeniyle davalıya borçlu olup olmadığının tespiti ile davacının kötüniyet tazminatı talep edip edemeyeceği noktalarındadır.

Somut uyuşmazlıkta dava dilekçesinde; davacının, davalı M. E. Ö'nin ortağı, müdürü ve yetkilisi olduğu Kristal Global Gayrimenkul Şirketinde sigortalı olarak çalıştığı, adı geçen Şirketin işçisi olduğu, adı geçen Şirketin faaliyet gösterdiği emlak sektöründe çalışanlarından teminat senedi alınmasının rutin bir uygulama olduğu, davacı işçiden de işe başladığında boş senedin teminat olarak alındığı, senedin işveren olarak davalı tarafça boş olarak alındığı ve sonradan Şirket ortağı ve yetkilisi olan davalı yanca doldurulduğu, taraflar arasında iş sözleşmesi dışında ticari ilişki olmadığı ileri sürülerek senet sebebi ile borçlu olmadığının tespitine karar verilmesi talep edilmiştir.

Davalı vekili ise müvekkili M. E. Ö'nin Kristal Global Gayrimenkul Şirketinin ortağı, yetkilisi ve temsilcisi olduğunu, müvekkilinin yetkilisi ve sahibi olduğu Şirketin franchising veren bir firma olduğunu, davacı taraf ile müvekkilinin sahibi olduğu Şirket arasında da franchising sözleşmesi akdedildiğini, taraflar arasında işçi işveren ilişkisi bulunmadığını, müvekkili ile davacı taraf arasındaki franchising ilişkisinden kaynaklı birçok kez para alışverişi yaşandığını, davacı tarafın borcuna karşılık da davaya konu senedi düzenlediğini savunmuştur.

İlk Derece Mahkemesince somut uyuşmazlıkta kanunun aradığı mahiyette delilin davalı tarafından ibraz edilmediği, açıklanan nedenlerle davacının takip konusu senetten dolayı borçlu olmadığı kanaatine varılarak davacının dava konusu senet dolayısıyla davalı tarafa borçlu olmadığının tespitine karar verilmesi gerektiği, diğer yandan takip konusu senedin teminat senedi olduğu, taraflar arasındaki ilişkinin açıklığa kavuşturulmasının yargılamaya muhtaç olduğu ve davalının kötüniyetinden söz edilemeyeceği gerekçesi ile kötüniyet tazminatı isteminin reddi gerektiği gerekçesi ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Davacı işçi, dava konusu senedin iş sözleşmesinde teminat senedi olarak düzenlendiğini iddia ederek iş mahkemesinde, borçlu olmadığının tespiti istemli dava açmıştır.

Bir senedin, iş sözleşmesi nedeniyle teminat senedi olduğu ileri

sürüldüğünde yargılamanın sağlıklı biçimde sürdürülmesi için senet lehdarına dava açılması yeterli olmayıp husumetin işverene de yöneltilmesi gerekmektedir. İş sözleşmesinden kaynaklandığı ileri sürülen uyuşmazlıkta, senet lehdarı ile birlikte işverene de kendi hukukunu koruyacak açıklama ve ispat hakkı tanınması hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı ve hem de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesinde öngörülen hukuki dinlenilme hakkının bir gereğidir.

Açıklanan sebeplerle; iş sözleşmesi gereğince teminat olarak verildiği iddia edilen senetten dolayı borçlu olunmadığının tespiti istemiyle açılan bir davada, senet lehdarı ile işveren arasında şekli anlamda zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu kabul edilmeli; dava dışı işveren davaya dâhil edilerek her iki tarafa karşı yargılama sürdürülerek işin esası hakkında bir karar verilmelidir.

Somut uyuşmazlık bu ilke ve esaslara göre incelendiğinde; davanın, davacının işvereni olan Şirkette hissedar olan lehdar gerçek kişiye yöneltildiği anlaşılmaktadır. Davacının menfî tespit isteminin dayanağı iş sözleşmesi olup, uyuşmazlık konusu senedin teminat amacıyla verildiği ileri sürüldüğüne göre senet lehdarı ile şekli anlamda dava arkadaşlığı bulunan işveren Şirket davaya dâhil edilmeksizin yargılama yapılarak sonuca gidilmesi isabetsizdir.

Temyiz edilen kararın açıklanan sebeplerle bozulması gerekmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurularının esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının usulden BOZULMASINA,

Bozma sebebine göre taraf vekillerinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde ilgililere iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

07.10.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.